Rapport

Irak: De ni sydlige provinsene per april 2009

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Arbeids- og inkluderingsdepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

Opplysningene som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som rapportene omhandler.

© Landinfo 2009

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon
Storgaten 33 A
Postboks 8108 Dep
N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70
Fax: 23 30 90 00
E-post: mail@landinfo.no
www.landinfo.no

SUMMARY

The Iraqi provincial elections in January resulted in considerable shifts in the distribution of political power in the governing bodies of the nine Southern provinces. The Daawa party, which is also the Prime Minister's party, has taken over the leadership in provinces where the Iran oriented Islamic Supreme Council of Iraq used to dominate. Of more direct importance for the provinces may be that the results of the elections in some usually quiet provinces appear to create a potential for intensified power struggles. As for other provinces, such as the important province of Basrah, the elections seem to have contributed to further stabilization of the security environment. A general pattern, however, seems to be that the current power struggles seem to have moved away from the streets and into the political meeting rooms. It also appears that the Southern provinces now seem more inclined than before to accept the supremacy of the central government.

SAMMENDRAG

Provinsvalgene i januar har gitt store endringer i fordelingen av politisk makt i provinsledelsen i Iraks 9 sydlige provinser. Statsministerens parti – Daawa – har overtatt ledelsen i flere provinser der det Iran-orienterte Høyesterådet tidligere dominerte. Av mer direkte betydning for provinsene selv, er at valgresultatet i noen tilfeller synes å gi potensial for intensivert maktkamp i provinser som tidligere var relativt rolige. I andre provinser, som bl.a. den viktige provinsen Basra, synes resultatet å ha medført en sterkere stabilisering av sikkerhetssituasjonen. Som det ellers fremgår, synes de pågående maktkampene i større grad enn før å ha blitt flyttet vekk fra gaten og inn i de politiske møterom. Det synes også som om de sydlige provinsene nå i større grad enn tidligere vil være innstilt på å akseptere sentralmyndighetenes overordnede stilling.

INNHOLD

1. Innledning 5

2. Forklaringer til navn og begreper 5

3. De enkelte provinser 6

3.1 Basra 6

3.1.1 Konfliktmønster 6

3.1.2 Hovedaktører 7

3.1.3 Voldsbilde 7

3.2 Maysan 8

3.2.1 Konfliktmønster 8

3.2.2 Hovedaktører 8

3.2.3 Voldsbilde 9

3.3 Dhi Qar 9

3.3.1 Konfliktmønster 9

3.3.2 Hovedaktører 10

3.3.3 Voldsbilde 10

3.4 Muthanna 10

3.4.1 Konfliktmønster 10

3.4.2 Hovedaktører 10

3.4.3 Voldsbilde 11

3.5 Qadisiyya 11

3.5.1 Konfliktmønster og hovedaktører 11

3.5.2 Voldsbilde 11

3.6 Babel 12

3.6.1 Konfliktmønster 12

3.6.2 Hovedaktører og voldsbilde 12

3.7 Najaf 13

3.7.1 Konfliktmønster 13

3.7.2 Hovedaktører 13

3.7.3 Voldsbilde 13

3.8 Karbala 14

3.8.1 Konfliktmønster 14

3.8.2 Hovedaktører 14

3.8.3 Voldsbilde 15

3.9 Wasit 15

3.9.1 Konfliktmønster 15

3.9.2 Hovedaktører 15

3.9.3 Voldsbilde 16

1. INNLEDNING

Rapporten er utarbeidet av forsker Reidar Visser, Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI), på oppdrag for Landinfo.

Rapportens sammendrag er av redaksjonelle årsaker utarbeidet av Landinfo.

Rapporten belyser sikkerhetssituasjonen i Iraks ni sydlige provinser per april 2009. Denne blir beskrevet i form av en oppdatering av Landinfos temanotat *"Sikkerhetssituasjonen i Iraks ni sydlige provinser per april 2008"* fra i fjor. Den belyser følgende hovedpunkter:

- Konfliktmønsteret i hver av provinsene – identifisering av åpne og potensielle konflikter.
- De viktigste aktørtypene, med en oversikt over den nye partisammensetningen i provinsrådene i hver av de 9 provinsene. Heri inngår en kort beskrivelse av de politiske partiene, samt en kort beskrivelse av Mahdi-hærens (JAM) og eventuelle andre væpnede grupper av betydning sin posisjon i dag.
- Voldsbildet i hver provins, i henhold til kategoriene "lavt", "middels" og "høyt".

I noen grad vil beskrivelsene av konfliktmønstre og aktører overlappe hverandre. Rapporten nevner også hvilke aktører som står for angrep i de ulike provinsene (der dette fortsatt måtte pågå), samt eventuelle bestemte grupper av befolkningen som vil kunne ha problemer med sikkerheten.

Med "voldsnivå" menes episoder som omfatter særlig arrestasjonsbølger eller bruk av trusler mot politiske motstandere. Ut fra dette er voldsnivået i provinsene beskrevet i henhold til intensiteten av slike episoder. *Høyt voldsnivå* er således en situasjon der episoder av denne typen forekommer jevnlig; *middels voldsnivå* der de forekommer mer sporadisk; og *lavt voldsnivå* en situasjon der de forekommer mer sjelden.

Innbyggertallene i provinsene er hentet fra Pacific Disaster Management Center of Excellence (Iraq Report (april 2009).

2. FORKLARINGER TIL NAVN OG BEGREPER

Daawa: Shiamuslimsk politisk parti, med statsminister Nouri al-Maliki som partileder. Hovedkvarter i eksil i Iran 1979 – 2003.

Høyesterådet: Shiamuslimsk politisk parti. Navnet er oversatt fra Islamic Supreme Council for Iraq (ISCI). Oppsto i eksil i Iran på 1980-tallet, flyttet til Irak i 2003.

Mahdi-hæren: På arabisk Jaysh al-Mahdi (JAM). Milits tilknyttet den shiamuslimske politiske massebevegelsen til Moqtada al-Sadr.

Maliki: Iraks statsminister Nouri al-Maliki.

Sadrister: Tilhengere av og politikere knyttet til Moqtada al-Sadrs bevegelse.

Sahwa: Arabisk for "oppvåkning". Betegner stammebaserte borgermilitser.

3. DE ENKELTE PROVINSER

3.1 BASRA

(1 912 533 innb.)

3.1.1 Konfliktmønster

Få steder i Irak har opplevd en så dramatisk endring i sikkerhetssituasjonen fra 2008 til 2009 som Basra. Endringene kan sees på to plan. For det første, i kjølvannet av sikkerhetsoperasjonene utført av irakiske regjeringsstyrker i mars og april 2008 ble innflytelsen til en rekke lokale militsgrupper radikalt svekket. Fremfor alt gjaldt dette de gruppene som hadde gått i bresjen for ekstremistiske fortolkninger av islam, blant dem en rekke sadrist-grupper samt mindre militser med en løs tilknytning til sadristenes hovedmotstander – Det irakiske islamske høyesterådet – slik som for eksempel Tharallah. Operasjonene rammet også Fadila-partiet, som hadde en sterk stilling i lokaladministrasjonen, men hvis militsaktivitet var mer kamuflert og i større grad var rettet mot oljeindustrien og kontroll av denne.[1] Gradvis ble det klart at "oppryddingen" fikk en faktisk liberaliserende effekt på Basras atmosfære. En rekke aktiviteter som tidligere var blitt slått ned på av militsene ble nå tolerert av de irakiske sikkerhetsstyrkene, som fokuserte på "opprettholdelse av irakisk lov" snarere enn på implementering av en islamistisk agenda.[2] Eksempelvis fikk kvinner større frihet, og sekulært orienterte grupper ble friere til å utøve sitt kulturliv uten restriksjoner, for eksempel innenfor musikk og litteratur.

Det var likevel lenge usikkert i hvilken grad operasjonene dreide seg om reelt større *politisk* frihet i Basra. Lenge så det ut som at et autoritært lokalstyre var blitt erstattet med et nytt og mer pro-iransk regime dominert fra Bagdad, riktignok med en noe mer liberal fasade, men i like stor grad som før med et element av politisk undertrykking. Denne gangen gikk sjiamuslimske islamistgrupper med ankerfeste i de mer sentrale delene av Irak der de også kontrollerte regjeringsmakten, nå sammen mot mer lokalt inspirerte grupper i Basra.[3]

I løpet av høsten 2008 endret imidlertid dette seg på en avgjørende måte gjennom en prosess som skulle bli utslagsgivende for utviklingen i en rekke av de sjia-dominerte provinsene sør for Bagdad: Daawa-partiet og Høyesterådet begynte å krangle seg i mellom. Konflikten hadde en rekke dimensjoner, men en av de aller viktigste knyttet seg til et helt grunnleggende spørsmål om statsstruktur. Daawa-partiet frontet tanken om en sterk sentralstat, mens Høyesterådet agiterte for en sterk grad av desentralisering.

---

[1] "Turf War Hits Iraq's Oil Industry", *The Wall Street Journal*, 30. juli 2008.

[2] Se for eksempel "Calm in Basra May Offer A Guide for Iraqi Security", *The Washington Post*, 21. juni 2008.

[3] For eksempel viser en pressemelding fra Foreningen for islamske lærde i Irak (AMSI), 15. juli 2008 at Fadila-guvernøren i Basra anklaget sentralmyndighetene for å samarbeide med lokale militser og Iran.

Det eneste som egentlig hadde gitt disse gruppene felles interesser i Basra var en delt bekymring for spirende regionale krefter som potensielt representerte en trussel for dem begge. For Daawa logisk nok, fordi dette var i konflikt med partiets sentralistiske tankegods. For Høyesterådets del dreide det seg om en uro for at regionalistene i Basra ville forsøke å opprette en føderal region kun bestående av provinsen Basra, før Høyesterådet selv hadde rukket å komme i gang med sitt egne foretrukne desentraliseringsprosjekt. Dette prosjektet består av en stor sjiamuslimsk føderal-region fra Basra til sør for Bagdad, og, vesentlig nok, med Najaf som hovedstad i stedet for Basra.

3.1.2 Hovedaktører

Da valgkampen i provinsvalgene kom i gang utover høsten kom denne spenningen i stadig større grad frem i den offentlige debatten. Daawa kjørte en valgkamp der budskapet om en sterk sentralmakt og tanken om et forent Irak stod sterkt, mens Høyesterådet vektla provinsenes sterke stilling, selv om de tonet ned sine pro-føderale ideer nå og i større grad snakket om rettigheter for de eksisterende provinsene, ispedd en god dose sekterisk sjiamuslimsk propaganda av typen "velgerne bør stemme for kandidater som følger en sjiamuslimsk agenda".

I Basra var folkets dom relativt klar: Daawa-partiet oppnåde sitt beste resultat på landsbasis (37 % av stemmene), mens Høyesterådet så en klar tilbakegang fra 2005 og fikk ikke mer enn 11 %. Det må også nevnes at valgene kom bare en måned etter at Basras regionalister hadde gjort et aktivt forsøk på å samle inn underskrifter til en folkeavstemning om en føderal region i Basra, men kun klarte å oppnå støtte fra 35 000 underskrifter. Dette var klart mindre enn kravet om 10 % av elektoratet (som ville tilsvart 135 000).[4]

Selv om regionalistene hevdet at den lokale valgkommisjonen var partisk og støttet sentralstaten,[5] så er det vanskelig å tolke resultatet på en annen måte enn at velgerne i Basra ga sin tilslutning til Malikis tanker om en sterk irakisk sentralstat der opprettholdelse av lov og orden står øverst på dagsordenen.

For sikkerhetssituasjonen i området er det videre et klart pluss at Maliki nå står så sterkt at han vil være under press i retning av å virkelig få Basra på fote igjen. På grunn av den spesielle fordelingsnøkkelen i de irakiske lokalvalgene endte han opp med et klart flertall i provinsrådet, og derfor har ikke Daawa noe annet valg enn å styre provinsen på egenhånd, noe som nylig ble reflektert i valget av Daawa-sympatisører som guvernør og president for provinsforsamlingen.

3.1.3 Voldsbilde

Dette gir en god grunn til å anta at sikkerhetssituasjonen vil fortsette å bedre seg. Samtidig er det viktig å huske på at Basra-provinsen er et av de områdene i Irak som har lavest levestandard, og at regionen har tradisjon for å rekruttere til ytterliggående politiske bevegelser. Det vil derfor fremdeles være en viss usikkerhet knyttet til aktivitetene til radikale sjiamuslimske grupper i området (eksempelvis utbrytergrupper fra sadrist-miljøene samt mahdist-grupper), og så sent som i

[4] "Basra, the Failed Gulf State, Part II: Wail Abd al-Latif Concedes Defeat", 17. januar 2009, www.historiae.org/latif.asp.

[5] *Al-Manara*, 2. januar 2009.

mars/april 2009 var det en viss oppblussing i antallet bombeangrep og massearrestasjoner.

Det er likevel mindre sannsynlig enn tidligere at radikale grupper vil kunne sette et sterkt preg på provinsen som helhet. Et interessant utviklingstrekk og kanskje et symbol på den nye politiske stemningen i Basra er at den lille shaykhi-minoriteten blant sjiamuslimene har mobilisert politisk. Den har maktet å appellere også utenfor sin egen sekt med en sekulært orientert partiliste ledet av Amir al-Faiz som vant to representanter i provinsrådet.[6]

Voldsnivået i Basra er nå redusert til middels. Spesielt sårbare grupper er minoriteter: kristne, sabeere, sunnimuslimer. Shaykhiene ser ut til å klare seg relativt bra tross potensiale for stigmatisering på grunn av avvik fra sjiaislamsk ortodoksi. Både sadrister, grupper kjøpt og betalt av Iran samt al-Qaida er sannsynlige utøvere av vold. Samtidig utgjør ytterliggående sjiamuslimske grupper selv en sårbar gruppe i forhold til statlig undertrykking.

3.2 MAYSAN

(824 147 innb.)

3.2.1 Konfliktmønster

Maysan var etter Basra den av de sydlige provinsene som i hvert fall på overflaten gjennomgikk størst endringer i 2008, fordi området formelt ble gjenstand for en "sikkerhetsoperasjon" av samme type som den som foregikk i Basra. Den totale effekten og graden av endring for provinsen var likevel mindre enn i Basra, særlig fordi provinsen som helhet har en mer rural karakter som gjør at de irakiske regjeringstroppenes innflytelse i mange områder fremdeles er begrenset.

Før lokalvalgene i januar 2009 var Maysan den eneste av de irakiske provinsene som hadde hatt et lokalstyre ledet av sadrister. Det som skjedde i lokalvalgene var at på samme måte som i de fleste andre provinser sør for Bagdad opplevde Maliki fremgang, men ikke på en så dramatisk måte som i Basra (eller for den saks skyld i Bagdad). Maliki fikk rundt 18 % av stemmene, mens sadristene fremdeles gjorde det rimelig bra med et resultat på 15 %. Høyesterådet ble stående nokså uforandret på rundt 15 %; i sammenlignende perspektiv gjør dette nå Maysan til et av Høyesterådets beste områder i Irak, og dette tilskrives ofte den innflytelse partiet har blant enkelte klanledere i provinsen.

3.2.2 Hovedaktører

Ikke desto mindre lå forholdene etter valgene til rette for alliansemønstre av den typen som Maliki så ut til å foretrekke i de øvrige sjia-dominerte provinsene der han ikke hadde rent flertall (dvs. alle med unntak av Basra): en koalisjon av Daawa-partiet, utbrytergruppen til Ibrahim al-Jaafari og sadristene, som til sammen kontrollerer disse 19 av 27 seter i provinsrådet. Når Høyesterådet via sin alliansepartner, "Hizbollah i Irak"[7], likevel klarte å bli tilgodesett med stillingen som

[6] *Al-Qabas*, 22. desember 2008; *Al-Sharq al-Awsat*, 3. september 2008.

[7] Dette partiet er blitt offentlig anklaget av Wail Abd al-Latif, en fremstående sjiamuslimsk sekularist fra Basra, for å ha huset 50 iranske etterretningsoffiserer, Det nasjonale irakiske nyhetsbyrået, 13. september 2008.

president for provinsrådet (dette regnes for å være den neste viktigste stillingen i lokalstyret etter guvernøren) er det fristende å se dette som en indikasjon på at ikke-demokratiske påvirkninger fortsetter å spille en stor rolle i Maysan.[8]

Sikkerhetsstyrkene der er fremdeles sterkt influert av Høyesterådet og deres militære fløy (Badr-organisasjonen), og klanssamfunnet står fremdeles sterkt (selv om de dominerende klanene, Al Bu Muhammad og Banu Lam selv er for oppsplittet til at det ville gi mening å knytte dem til spesielle politiske retninger). Sadristene ble i større grad enn i Basra rammet på høyeste politiske plan under sikkerhetsoperasjonene i 2008,[9] og har allerede uttalt misnøye med at de ikke fikk beholde guvernørstillingen i 2009.

Generelt tyder stemmetallene fra den hemmelige avstemningen over toppjobbene i den nye provinsregjeringen sterkt på at den reelle alliansen her er et pragmatisk samarbeid mellom Malikis liste, Høyesterådet og Jaafari. Med andre ord er det slik at i mye mindre grad enn Basra har man fått en "ny start" i Maysan.[10] Politisjefen som hadde fungert under sikkerhetsoperasjonen i 2008, Ali Wahham, ble selv arrestert av styrker fra innenriksdepartementet senere i året.[11]

3.2.3 Voldsbilde

Voldsnivået som sådan er lavt til middels, men med betydelig større grad av fortsatt spenning under overflaten enn mange andre steder i det sydlige Irak.

Voldsmønsteret kan forventes i større grad å utspille seg som klanmotsetninger enn hva tilfellet er i mer urbaniserte provinser. Både sadrister og Høyesteråd-lojalister er potensielle utøvere av vold.

3.3 DHI QAR

(1 616 226 innb.)

3.3.1 Konfliktmønster

Før 2009 var hovedmønsteret konflikt mellom Høyesterådet og sadrister, men nå vil det være sadristene som i teorien er på statens side. Dhi Qar fortsatte å ha en kompleks politisk struktur etter valgene i 2009 og var blant de sjia-dominerte provinsene som brukte lengst tid på å få valgt en ny lokaladministrasjon.

Dette var i seg selv overraskende, fordi Maliki i utgangspunktet hadde en relativt lett oppgave. Med 13 av 31 representanter i det lokale rådet kunne han hatt flertall med Jaafaris fraksjon alene, men valgte i stedet å la provinsen bli omfattet av det landsomfattende samarbeidet med sadristene.

---

[8] *Al-Sabah* 15. mars 2009; Aswat al-Iraq, 14. mars 2009; Aswat al-Iraq, 28. mars 2009.

[9] Aswat al-Iraq, 2. juli 2008.

[10] Se også "The Sadrists, the Bush Administration's Narrative on Iraq, and the Maysan Operations", 3. juli 2008, www.historiae.org/maysan.asp.

[11] Al-Furat TV, 15. juni 2008.

3.3.2 Hovedaktører

Resultatet ble at en gruppe fra hans egen koalisjon, Tanzim al-Iraq-fløyen av Daawa-bevegelsen, havnet i konflikt med sadristene om enkelte av nøkkelstillingene og dermed trakk seg fra koalisjonen. Enden på prosessen ble en guvernør som støttes av Maliki personlig og en president for provinsrådet med bånd til sadristene, men med relativt store grupper av misfornøyde på sidelinjen, inkluder Høyesterådet og Fadila i tillegg til utbryterne fra Malikis egen liste. Dette kommer på toppen av at det allerede har vært langvarige stridigheter om lojaliteten til sikkerhetsstyrkene i provinsen, med gjensidige anklager om partipolitisk innblanding.

3.3.3 Voldsbilde

Dhi Qar står dermed lagelig til for hogg for krefter som måtte ønske å piske opp misnøye med Maliki, og faren for en forverring av sikkerhetssituasjonen er dermed relativt stor, ikke minst på bakgrunn av at det så sent som sommeren 2008 var konflikter om kontroll om politistyrkene, men da med Høyesterådet i regjeringsmakt lokalt.[12]

En annen potensielt problematisk faktor i provinsen knytter seg til ytterliggående sjiamuslimske mahdister (et fenomen som ellers også har gjort seg gjeldende i Basra, Maysan og Babel), som regjeringen har slått svært kraftig ned på, med 28 personer dømt til døden i februar 2009.[13] Foreløpig er voldsnivået middels. Før 2009 var hovedmønsteret konflikt mellom Høyesterådet og sadrister, men nå vil det være sadristene som i teorien er på statens side. Sekularister kan være spesielt sårbare fordi de eksisterer som en minoritet mer enn som en stor gruppe slik tilfellet er i Basra; "Himmelens soldater-gruppen" (se under Babel) er en annen marginal bevegelse som potensielt kan bli både offer og voldsutøver.

3.4 MUTHANNA

(614 997 innb.)

3.4.1 Konfliktmønster

Den politiske kabalen i Muthanna var av de mest kompliserte før valgene i 2009, men kartet ble enda mer uoversiktlig i tiden etter valgene. Ikke mindre enn 9 lister er representert i det lille provinsrådet på 26 personer, og ingen enkelt gruppe har mer enn 5 representanter. Etter først å ha hatt utsikter til en koalisjon med 14 representanter endte Maliki opp med en uavgjort situasjon der han og hovedfienden (Høyesterådet) hadde 13 lojale representanter hver, og en av de små lokale listene med to representanter var endatil delt i to, men en støttespiller for hver av de to koalisjonene.[14]

3.4.2 Hovedaktører

Malikis koalisjon følger så langt i og for seg et kjent mønster med partnere fra sadristene, Jaafari og en lokal liste (Eufrat-foreningen), men Høyesterådet er

[12] Nasiriyah.net, 21. mai 2008; Newsmatique, 31. juli 2008.

[13] "Iraq Hands Death Penalty to 28 Cultists for Attacks", *The International Herald Tribune*, 26. februar 2009.

[14] *Al-Hayat*, 16. april 2009; Aswat al-Iraq, 12. mars 2009.

nærmere regjeringsmakt her enn i noe annen provins sør for Bagdad og vil neppe gi seg uten sverdslag. Foreløpig er det sendt en henvendelse til den irakiske føderale domstolen om en klargjøring av hvordan man skal gå frem i den uklare parlamentariske situasjonen.

3.4.3 Voldsbilde

Et mer dystert scenario kan skisseres på bakgrunn av det som skjedde i Basra i 2007. Der manglet Høyesterådet én stemme på å velte Fadila-styret og gjennomførte et ekstraordinært provinsrådsmøte. Ifølge rykter ble det der fremsatt trusler om voldsbruk mot representanter som ikke ville være med på å styrte Fadila.

Foreløpig er voldsnivået middels, men med åpenbart potensial for forverring. Så lenge regjeringskabalen er uavklart er det vanskelig å spå om det er sadrister eller Høyesterådet som vil være mest sannsynlig som utøvere av vold, siden den ene gruppen sannsynligvis vil ha statens beskyttelse i større grad enn den andre.

3.5 QADISIYYA

(990 483 innb.)

3.5.1 Konfliktmønster og hovedaktører

I Qadisiyya gikk Høyesterådet mer kraftig tilbake enn andre steder i Irak i de siste lokalvalgene: fra å ha hatt nærmest rent flertall i provinsrådet er partiet nå redusert til 5 av 30 plasser. Maliki gjorde det relativt bra med 11 representanter, men med en standardformel basert på en allianse med Jaafari og sadristene (og med eksklusjon av Høyesterådet) nådde han likevel ikke lenger enn til 15 av 28 stemmer, noe som ble vurdert som for spinkelt. Det førte til at man i utgangspunktet vurderte å finne ytterligere støtte fra småpartier i provinsrådet slik som Fadila, partiet til Mahmud al-Hasani (en utbryter fra sadrist-miljøet) og det sekulære Iraqiyya-partiet.[15]

Denne prosessen brøt imidlertid sammen og Iraqiyya signaliserte misnøye i kampen over stillinger. Først den 20. april ble det oppnådd enighet om guvernør og president for provinsrådet, og det er vesentlig at den opprinnelige koalisjonen (inkludert Iraqiyya) til slutt ble bevart intakt.

Ikke desto mindre er Qadisiyya sammen med Muthanna de provinsene i Irak som måtte vente lengst på en ny lokaladministrasjon som følge av politisk uenighet. Malikis motvilje mot å banke gjennom en mindre koalisjon som faktisk hadde parlamentarisk grunnlag (om enn et svært tynt grunnlag) tyder på frykt for at denne koalisjonen kunne bryte sammen internt.

3.5.2 Voldsbilde

Akkurat som i Muthanna vil det være en fare for en økende voldsspiral som følge av den prekære politiske situasjonen. Politisk vold i Qadisiyya har tidligere utfoldet seg primært mellom politistyrker med sterk tilknytning til Høyesterådet og sadrist-grupper.

[15] Aswat al-Iraq, 5. mars 2009.

Dette bildet kan nå bli ytterligere komplisert fordi Maliki har valgt å samarbeide med såkalte "støttegrupper" med utgangspunkt i klansstrukturene i provinsen, inkludert den store Fatla-stammen.[16] Malikis motstandere har allerede to ganger prøvd å angripe klanledere som deltar i disse "støttegruppene".[17] Hvis den politiske marginaliseringen av Høyesterådet fortsetter er det en tendens som potensielt kan komme til å bli viktigere i fremtiden.

Voldsnivået kan beskrives som middels.

3.6 BABEL

(1 651 565 innb.)

3.6.1 Konfliktmønster

Babel gikk i januar 2009 fra å være en provins dominert av Høyesterådet til et område der Maliki har relativt klar kontroll og fikk valgt inn et lojalt provinsråd. I denne provinsen var oppskriften en allianse av alle de sjiamuslimske partiene minus Høyesterådet pluss det sekulære Iraqiyya-partiet. Resultatet ble et provinsråd med president fra sadristene, mens en Maliki-vennlig selvstendig politiker er den nye guvernøren. Høyesterådet boikottet avstemningen den 18. april 2009 og hadde i realiteten vært på vikende grunn helt siden enheter fra irakiske regjeringsstyrker startet operasjoner mot partiets lokale hovedkvarter i Babel i september 2008.[18] Totalt sett ligner det politiske bildet på Qadisiyya, men med noe bedre styringsmargin for Maliki.

3.6.2 Hovedaktører og voldsbilde

Utover den partipolitiske kabalen påvirkes den generelle sikkerhetssituasjonen i Babel også av komplekset opprørsgrupper/*sahwa*/irakiske regjeringsstyrker, fordi ulikt de fleste andre sjia-dominerte provinser i Irak (med unntak av Basra) har Babel også en sunnimuslimsk minoritet av en betydelig størrelse og med en viss geografisk konsentrasjon nord i provinsen.

En oppblussing av bombeaksjoner og arrestasjoner de første månedene i 2009 virker logisk knyttet til den spenningen som utspilles på nasjonalt plan i forhold til den irakiske regjeringens motvilje mot å gjennomføre en reell inkludering av sahwa-styrkene i de irakiske sikkerhetsstyrkene. Sånn sett er Babel kanskje den provinsen sør for Bagdad som er mest sårbar for forsøk på å sette i gang en sekterisk voldsspiral.

Et annet relativt marginalt men nevneverdig fenomen er tilknytningen til den ytterliggående sjiamuslimske kulten Himmelens Soldater, som opprinnelig ble koblet til Babel da den havnet rampelyset i forbindelse med anklager om terrorplaner mot høytstående sjiamuslimske ulama i januar 2007. Så sent som høsten 2008 ble det fremdeles gjort arrestasjoner av angivelige medlemmer av denne gruppen i Babel.

---

[16] For sikkerhetssituasjonen i Qadisiyya under Høyesterådets glansperiode, se "The Last Battle", *The New York Times*, 3. august 2008.

[17] Aswat al-Iraq, 6. oktober 2008 og 14. mars 2009.

[18] Aswat al-Iraq, 29. september 2008; nyhetsbyrået INA, 18. april 2009.

Det kan likevel virke sannsynlig at irakiske sikkerhetsstyrker bruker dette navnet som en sekkebetegnelse for grupper eller personer de ønsker å ta hånd om.[19] I provinsen er det et middels til høyt voldsnivå, med den sunnimuslimske minoriteten som potensielt kompliserende faktor både i forhold til utøvelse av politisk vold og sårbarhet for den.

3.7 NAJAF

(1 081 203 innb.)

3.7.1 Konfliktmønster

Fremdeles uten å ha utnevnte noen guvernør per 20. april 2009 lå Najaf likevel an til å skifte politisk farge, og det på en mer dramatisk måte enn noe annen provins sør for Bagdad med unntak av Basra.[20] Najaf var ikke bare en av Høyesterådets sterkeste provinser i numerisk forstand, med nesten rent flertall i provinsrådet etter 2005-valgene. Den var også et av de få områdene der det var mulig å få inntrykk av en viss folkelig støtte for Høyesterådet og dets ideer om en stor sjiamuslimsk føderal region med Najaf som sitt naturlige utgangspunkt.

Najaf er kanskje den eneste provinsen sør for Bagdad der sikkerheten har vært gjennomgående god over tid og det har endatil vært en viss økonomisk vekst knyttet til pilegrimstrafikken fra Iran og andre land med sjiamuslimsk befolkning til de hellige stedene i byen.

3.7.2 Hovedaktører

Ikke desto mindre ble lokalvalgene i januar 2009 en katastrofe for Høyesterådet. Partiet oppnådde ikke mer enn 15 % av stemmene. Selv om Daawa-partiet også fikk en prosentandel i den samme størrelsesordenen så klarte Maliki raskt å skape et solid styringsgrunnlag gjennom en koalisjon med sadristene og Jaafari (totalt kontrollerer denne alliansen 15 av 28 plasser i provinsrådet), samt mindre lokale partier (herunder flere sekulært orienterte lister) som til sammen utgjorde 21 mandater.

Men på samme måte som i Qadisiyya virker det som om interne stridigheter innen koalisjonen var utslagsgivende for at forhandlingene om guvernør-stillingen trakk i langdrag. For mens en president for det lokale provinsrådet ble valgt fra Malikis liste den 14. april så hadde man fremdeles ikke funnet noen guvernør den 19. april, og opererte med 20. april som en foreløpig (og ikke overholdt) ny frist – noe som blant annet gjorde det mulig for Høyesterådet å komme på banen igjen for å lansere den forrige guvernøren som kandidat til å fortsette i sin stilling.[21]

3.7.3 Voldsbilde

Likevel, selv om Malikis styringsgrunnlag kan vise seg spinkelt her også gjennom kombinasjonen av en skjør parlamentarisk allianse og et betydelig prestisjetap for

---

[19] Aswat al-Iraq, 30. september 2008. Reidar Visser, "When to Confront Mahdists: A Challenge for the U.S. Military", *CTC Sentinel*, vol. 1 nr. 7, 2008.

[20] Nyhetsbyrået Buratha, 20. april 2009.

[21] *Al-Sharq al-Awsat*, 6. april 2009; *Al-Sabah*, 19. april 2009.

Høyesterådet i de siste lokalvalgene, så er Najafs symbolverdi som spirituelt sentrum for Iraks sjiamuslimer så viktig for Maliki at han ikke under noen omstendigheter kan tillate en forverring i den hittil relativt bra sikkerhetssituasjonen. Og mens sadristene var marginale da Høyesterådet dominerte fra 2005 til 2009 (og i denne provinsen ble ofre for et hardhendt sikkerhetsapparat snarere enn å selv spille rollen som voldsutøvere),[22] så er de nå noe mer beskyttet gjennom den politiske alliansen mellom Maliki og sadristene på sentralt plan, og dermed mindre sårbare.

Voldsnivået i provinsen kan beskrives som lavt totalt sett, men iransk innflytelse gjennom Iran-vennlig Badr-milits antas å ha spilt en viktig rolle i dette.[23]

3.8 KARBALA

(887 858 innb.)

3.8.1 Konfliktmønster

Karbala var den første provinsen sør for Bagdad der det ble klarhet om det nye provinsstyret etter valgene i januar 2009. På flere måter skiller området seg litt fra de øvrige sjia-dominerte provinsene. For det første har Malikis Daawa-parti spesielt tette bånd til Karbala. Selv om Høyesterådet hadde solid flertall her etter 2005 valgte dets ledere den gang å gi guvernør-embedet til en person fra Malikis parti, Aqil al-Khazaali. Dette fikk den konsekvens at Daawa på et partipolitisk plan ble temmelig direkte del av den polariseringen som fra 2007 til 2008 fant sted mellom sadristene og Høyesterådet, som på sin side på den tiden nøt betydelig støtte fra de irakiske sikkerhetsstyrkene. Khazaali var blant annet ute i media og spesifikt kritiserte sadristene for å stå bak et attentatforsøk på ham.[24]

Det er med andre ord mer ondt blod mellom sadristene og Daawa i Karbala enn andre steder i Irak, og Malikis koalisjonsstrategi har derfor også fulgt et annet spor i denne provinsen.

3.8.2 Hovedaktører

Maliki har valgt å samarbeide med lokale grupper og politikere som kan hjelpe ham å holde både sadristene og Høyesterådet litt på sidelinjen, og dannet en lokal regjering med disse allerede i begynnelsen av april.[25]

Disse lokale gruppenes suksess er i seg selv et interessant og særgent fenomen som ikke er blitt forklart på noen tilfredsstillende måte. Yusuf al-Habubi er en sekularist med en fortid fra det gamle regimet som oppnådde flest stemmer av alle kandidatene i Karbala med 13 % (men kun en plass i lokalforsamlingen fordi han deltok på en

---

[22] Det representerte et unntak til regelen at sadrister i de sentrale Eufrat-provinsene fikk arrangere demonstrasjoner i november 2008, og da åpenbart fordi kampsaken deres – motstand mot sikkerhetsavtalen mellom USA og Irak – passet inn i regjeringens agenda på et tidspunkt da avtalen ennå ikke var vedtatt. *Al-Quds al-Arabi*, 26. november 2008.

[23] Ekesempelvis besøkte høytstående iranske representanter byen nylig uten at ekstraordinære sikkerhetstiltak syntes å være nødvendig, *al-Sharq al-Awsat* 26. mars 2009. Se også "Iran's Influence? You Can Hear It on Iraqi Streets", Reuters, 30. September 2008.

[24] Niqash, 21. april 2008.

[25] Det nasjonale irakiske nyhetsbyrået, 8. april 2009. Sadristene uteble fra det første møtet i protest mot nærværet til amerikanske delegater, Aswat al-Iraq 11. april 2009.

enmanns-liste), mens Amal al-Rafidayn oppnådde 9 % og 8 plasser – like mye som Malikis liste – på tross av at partiets ideologiske orientering er uklar, og endog med anklager om stemmekjøp i stor skala.[26]

3.8.3 Voldsbilde

Uansett er Karbala en prestisje-provins på linje med Najaf (og nå også Basra) slik at den kan ventes å ha høy prioritet for Maliki, som allerede i 2008 gjorde et poeng av å arrangere mottagelser for lokale klanledere som ikke var fornøyd med behandlingen de fikk av lokale myndigheter.[27]

Voldsnivået i provinsen er middels. Spektakulære angrep mot pilegrimer er sannsynligvis den mest sannsynlige formen for vold, mer enn at man kan single ut spesielt sårbare grupper med lokal forankring.

3.9 WASIT

(1 064 950 innb.)

3.9.1 Konfliktmønster

Denne provinsen var før de siste lokalvalgene i en kategori for seg selv fordi den hadde en storkoalisjon av samme type som de sjiamuslimske islamistene opererte med på nasjonalt plan i de to valgene i 2005. Maliki gjorde et bra valg i januar 2009 også her, og hadde med 13 egne representanter et godt grunnlag for en allianse med sadristene. Også Grunnlovspartiet (et sekulært orientert parti i dialog med islamistiske grupper) samt Iraqiyya sluttet seg først til denne alliansen.

3.9.2 Hovedaktører

Imidlertid skjedde det samme her som i Dhi Qar ved at Tanzim al-Iraq-fløyen fra Daawa-partiet trakk seg fra alliansen, og resultatet ble at Høyesterådet kom på banen med en kandidat som ble valgt som leder for provinsrådet, mens den forrige guvernøren (som var en støttespiller for Høyesterådet etter manges oppfatning) ble sittende etter en sesjon der Iraqiyya og Grunnlovspartiet samt Malikis egen Daawa-fløy ikke var tilstede.[28] Imidlertid var Daawas samarbeid med Høyesterådet i dette tilfellet godkjent av Maliki sentralt og protesten fra Daawa-representantene i provinsrådet var med andre ord et lokalt initiativ.[29]

Dette understreker hvordan Wasit akkurat som Maysan viderefører en slags 2005-logikk med samarbeid mellom sjiamuslimske islamister. Mens dette innebærer en klar spenning i forhold til trender i nasjonal politikk og er et nederlag for Malikis visjon om å appellere bredere til sekularister og sunnimuslimer (jf. det faktum at Iraqiyya og Grunnlovspartiet trakk seg), så kan det godt fungere i Wasit rent sikkerhetsmessig. Sammenlignet med Maysan har man også en noe mindre grad av gammelt fiendskap mellom sadristene og de øvrige sjiamuslimske islamistpartiene.

---

[26] Shabab al-Iraq, 24. februar 2009.

[27] Aswat al-Iraq, 10. september 2008.

[28] Aswat al-Iraq, 11. april 2009.

[29] *Al-Hayat*, 18. april 2009.

3.9.3 Voldsbilde

Voldsnivået i provinsen er middels til lavt. Som i Dhi Qar/Nasiriyya er sekularistene en slags "minoritet" i Wasit og er en potensielt sårbar gruppe. Og som i Maysan er betydelige deler av provinsen dominert av klansamfunnets kultur og i noen grad vil politisk konflikt kunne komme til å utfolde seg primært som oppgjør mellom klaner.